№ 198 სეკტემბერი 18, სამშაბათი 1890 სეკტემბერი 18, სამშაბათი № 198

ივერია

გაზეთი ღირს

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას კუკიაში, ავჭალის ქუჩა, თ. გარანცოვის ქვლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზე.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1890 სპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1890

Отъ конторы редакціи

Всѣ объявленія, происходящія извнѣ Кавказской Области, принимаются исключительно въ центральной конторѣ объявленій бывш. Л. Метцль, въ Москвѣ, на Мясницкой, домъ Спиридонова.

მოსამზადებელი კლასები
ლ. თ. ნასიძისა
კუკია, ანდრიას ქუჩა, № 21.
(5—5)

სასწავლებელი და პანსიონი
ი. რ. მრევლიშვილისა

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, გარანცოვის ქვლის პირდაპირ, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

ამზადებს ბავშვებს კადეტის კორპუსისა, გიმნაზიისა და რეალურ სასწავლებლისათვის, აგრეთვე იყვანს პანსიონერებად ყველა საშუალო სასწავლებლის შეგირდებს. დაწვრილებით პირობის შეტყობა თვით სასწავლებელში შეიძლება.
(18—15)

30 სექტემბერს, კვირას, დილის 11 საათზე, ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში დანიშნულია

ქართულ დრამატიულ

საზოგადოების წლიური კრება

განსახილველი საგნები:

1) წარსულის წლის ანგარიში და საეარაუდო ანგარიში მომავალის წლის.

2) ახალის წევრების არჩევანი.

სათეატრო განცხადება

ვისაც ჰსურს ემსახუროს ქართულს სცენას, მიჰმართოს ბ-ნ ვ. ა. აბაშიძეს ქართულს თეატრში დილის 10 საათიდგან 12-მდე. (10—5)

ქართული თეატრი

სამშაბათს, 18 სექტემბერს

ქართული თეატრის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება:

I

ალერსითა ბადე

კომედია 4 მოქმედ.

მოთამაშენი: ქ-ნი გაბუნია-ცაგარლისა, მელიქიშვილისა, ტარიელოვისა, ტატიშვილისა, ბ-ნი აბაშიძე, სვიმონიძე, ცაგარელი, განდელაკი და სხვ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

დასაწყისი 8 საათზე

სურამის გვირაბის კურთხევა.

დღეს, 16 სექტემბერს, აკურთხეს სურამის გვირაბი. კურთხევას დაესწრო გზათა მინისტრი, კავკასიის მთავარ-მმართებელი და სხვანი მრავალნი წარჩინებულნი. საგანგებო მატარებელი პირველს საათზედ მოვიდა სადგურზედ. ამ დროს სადგურზედ უკვე ბრძანდებოდა მინისტრი, რომელსაც ის იყო ტყვიბულის რკინის გზის შტო დაეთვალიერებინა და იქიდგან დაბრუნებულიყო. მესამე მატარებელი—მთავარ-მართებლისა სწორედ ორის ნახევარზედ მოვიდა და ეპისკოპოსი გაბრიელიც მაშინვე შეუდგა კურთხევას. ეპისკოპოსს თან ახლდა ბლაღოჩინები და აგრეთვე ტფილისსა და ქუთაისიდგან ორი ხორო იყო მოსული საეკლესიო მგალობელთა. ვიდრე შეუდგებოდა ამ საქმეს, ეპისკოპოსმა გაბრიელმა წარმოსთქვა სიტყვა და დაწვრილებით განმარტა მნიშვნელობა რკინის გზებისა და გვირაბების გაყვანისა.

ეპისკოპოსმა ჰაიზმა ასხურა გზასა და გვირაბს, ხოლო მგალობელთ იგალობეს „აცხოვნე, ღმერთო, ერი შენი და აკურთხე სამკვიდრებელი შენი". სადგურ ხაშურსა და გვირაბს შუა ადგილი ხალხით იყო გაჭედილი. კურთხევაზედ დაესწრნენ გზათა მინისტრი ა. ი. ფონ-გუბბენეტი, დირექტორი გზატკეცილებისა და ზღვათა გზის დეპარტამენტისა ბ-ნი ფადეევი, სახელმწიფო რკინის გზების სამმართველოს უფროსი ბ-ნი პეტროვი, კავკასიის მთავარ-მართებელი ბ-ნი შერემეტიევი, გენერალ-ადიუტანტი თ. სვიატოპოლკ მირსკი, ტფილისის გუბერნატორი თ. შერვაშიძე, ვიცე-გუბერნატორი ჩაიკოვსკი, განჯის გუბერნატორი თ. ნაკაშიძე, საარმიო კორპუსის უფროსი თ. ჭავჭავაძე, სამოსამართლო პალატის თავმჯდომარე ბ-ნი გონჩაროვი, ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარე ბ-ნი შიკოვი და სხვა საპატიო სტუმარნი, ინჟინრობა და თვით რკინის გზის უფროსი ბ-ნი ფრიდე.

გვირაბი სულ ერთიანად საუცხოვოდ იყო გაჩირაღდნებული და ბაირაღებით მორთული. მუშები გვირაბში მატარებლის [illegible] ხლისა და „კვასს" მახლობლად უხვდებოდნენ. გვირაბის მეორე მხარეს, სადგური „ბარბარინოს" (?) ახლოს საუცხოვო კარავი იყო დაცემული სტუმრებისათვის და 250 კაცის საუზმე მზადდებოდა, ხოლო მუშებისათვის იქვე მინდორზედ გაუშალეს სუფრა. კურთხევის შემდეგ მატარებელი სტუმრებითურთ ამ ალაგს მოვიდა. გვირაბის გაყვანის საქმეთა უფროსი აძლევდა სარისტას, ის უხვდებოდა სტუმრებს და თავ-თავის ალაგას იპატიჟებდა. საუზმის დაწყებისათანავე გზათა მინისტრმა შემდეგი სიტყვა წარმოსთქვა:

„საყვარელის ხელმწიფისა და სამეფო სახლის სადღეგრძელოდ გულ-მხურვალე ლოცვისა და აგრეთვე ახლად გაყვანილ გვირაბის კურთხევის შემდეგ შეკრებილნი კართ ამ მცირე სერობაზედ თვით გვირაბის შესავალთან: გულ-წრფელად გმადლობ ყველას, ვინც-კი ინება და ჩვენს დღესასწაულს დაესწრო. სურამის გვირაბი ყველაზე გრძელი გვირაბია მთელს რუსეთში სიგრძით 3 ვერსი და 376 საჟენი და სარცხვ შენობად ჩაითვლება, არამც თუ რუსეთში, ევროპაშიაც-კი. ამ გვირაბის დამთავრების საქმე მეტად ძნე[illegible] და ფხვიერი მიწა ბევრი ხვდებოდათ გზად მუშებს. არას ვიტყვი ამ გვირაბის ეკონომიურ მნიშვნელობის შესახებ, რადგან ყველა აქ მყოფს კარგად მოეხსენება, რომ ამ ახალის შენობის წყალობით ამიერ-კავკასიის რკინის გზას უფრო ბევრის საქონლის გადატან-გადმოტანა შეეძლება და ამით ამ მხარეს ბევრს სარგებლობას მოუტანს. ეს სიამოვნება სურვილისამებრ ჩვენის საყვარელმა ხელმწიფემ, რომელმაც თავისის ავგუსტოსს სახლობითურთ აქ ყოფნით გაახედნიერა ეს მხარე ამ ორის წლის წინად".

შემდეგ წარმოითქვა სადღეგრძელო ხელმწიფე იმპერატორისა, ხელმწიფე იმპერატრიცასი, მემკვიდრე ცესარევიჩისა და სამეფო სახლობისა. ამ სადღეგრ-

ფელეტონი

დროთა ბრუნვა

შემდეგი*)

მეოთხე მოქმედება

(სცენა პირველი მოქმედებისა)

I გამოსვლა

მელო მარტო

მელო. (დადის ოთახში) საცაა, უნდა მოვიდეს სოლო. ეხლა ხო კარგათ იქნება, მწუხარებაც თავს დაანებებდა. მამიკვდა თავი, გუშინ ეტირნა, მშვენიერი თვალები დასწითლებოდა! რა ბედნიერი ვარ! ესეთი ბედნიერი ჩემ დღეში არა ვყოფილვარ; როგორ მოვიფიქრებდი, თუ გიორგის უკან დავიბრუნებდი! რაზე თავს მოვკლამდი! ჩემზე ბედნიერი იქნება ვინმე ქვეყანაზე? მალე მაინც მოვიდეს. დღეს უნდა გათავდეს ყველა ჩვენი ტანჯვა, დღეს უნდა გამოვაცხადოთ ჩვენი სურვილი, მამაჩემსაც რო დიდი იმედი აქვს ჩემი: დარწმუნებულია, რო გიორგის გავაგდებ და იალალაშვილს ცოლათ გავყვები, რა უცნაური ხალხია! ძალიან-კი იწყენს, მაგრამ რა ექნა ახლა? მეც აქამდისინ ხმას არ ვიღებდი, დღეს-კი გამოუცხადე, რო გიორგის მეტი არავინ მინდა-მეთქი; მამა ძალიან გაბრაზებულია, მაგრამ რა უყო? რაც უნდა მოხდეს, ქვეყანა რო გადაბრუნდეს, არ შამიძლიან! გიორგის, გიორგის უარი უთხრა? საცინელი ამბავია! მამა-კი ძალას მატანს, იქნება, ვინ იცის, ჩემმა უარმა რა დამართოს კიდეცა; იმოდენა მამულზე ხელი როგორ აიღოს გალატაკებულმა ადამიანმა? მყიდის! მაინც რა ქნას,—ამ ზამთარს შიმშილით ამოვწყდებითო? უნდა ჩემი თავით სიმდიდრე დაიბრუნოს!... არა, არა! ბედნიერებაზე როგორა ვთქო უარი? იმდენი დაიტანჯა, იმდენი დავიტანჯე, არა, თავის დღეშიაც არა!...

II გამოსვლა

მელო და სოლო

საჩქაროდ შამოდის.

სოლო. ნუ გეშინიან, არა უჭირს რა, კარგათ არი; ცოტა აღელვებულია დღევანდელი დღის მოლოდინით, თორე სხვაფრივ არა უჭირს-რა.

მელო. დალონებული ხო აღარ არი? თავი ხო აღარა სტკივა? მადა ხო კარგი აქვს!

სოლო. კარგათ არი; თორმეტ საათზე მოვა მამასთან მოსალაპარაკებლათ,—ეხლა ჯერ თერთმეტია. მამიჩემისა არა მწამს-რა, მაგრამ მაინც ეტყვის თავის საქმეს. მე ურჩიე პირდაპირ ჯვარი გადიწერე-მეთქი, რადგანაც მამიჩემისაგან ნურაფერს მოელი-მეთქი, მაგრამ უარზეა,—ნუ ვაწყეინებთო!

მელო. რასაც ის ამბობს, მართალს ამბობს. იცი, სოლო, რა? მოდი წავიდეთ გიორგისთან, შენი ჭირიმე, ხო გუშინდელს აქეთ არ მინახამს?

სოლო. არა, ქალო, როგორ შაიძლება, უიმისოთაც მამა გადარეულია! ეს რო გაიგოს, ცოცხალს არ გაგიშვებს. რა გეშურება, საცაა მოვა?

მელო. ეჰ, ერთი საათი ლოდინი! ცრემლი ხო აღარ ჩამოუყრია?

სოლო. არა, ეხლა იმას სრულებითაც არა უჭირს-რა; ისევ ისე ჩუმათ არი, თორე რა უჭირს? მაიცა, რა გითხრა, მამას ხო აღარა უთქვამ რა შენთვინ?

მელო. წუხელ მეჩხუბა, ჯოხზედაც მიიწია, მაგრამ დედამ არ გაუშო. აბა, სოლო, რა ვქნა, რა უყო? მამა ისეა გაბრაზებული, რო სასიკვდილოთ არ დამინდობს. წუხელ ისეთი სიტყვები მითხრა, რო სუ უკანასკნელ დედაკაცს არ აკადრებენ. შენ მიღუპამ ოჯახსა, შენ მაქცევ და მანგრევო; დაგწყევლი ისე, რო კარში გასვლა ველარ მაგსწროოო, ერთი არ გამამადგეთო! მე გასწავლი მორჩილობასაო, ენახამ როგორც არ მისთხოვდები იალალაშვილსაო!

სოლო. იმან სუ ესე იცის. რა გადარეული ვინმეა; გეგონება, მამა-კი [illegible], თუ დღეს იმან თავისი დაინიქა, სახლიდამ გაგიყვან, აქ ადამიანს არ ეცხოვრება!

მელო. სხვა არა მწყინს-რა, მხოლოდ გიორგის ძალიან ცუდათ იხსენიებს; ჩემსას მოუთმენ, მაგრამ გიორგიზე ცუდს ვერ მოუთმენ, რაც უნდა მამივიდეს, ეს უფრო აბრაზებს მამას. ნეტავი ერთი ჩქარა გათავდეს ყველაფერი!

სოლო. ეგა რევს პატიოსან ოჯახსა, თორე განა ამ მდგომარეობის ღირსნი ვართ?—მე წავალ, მივხედამ გიორგის,—თორმეტ საათზე მოვალთ. შენ ჩუმათ იყავი, ბევრს ნურაფერს იტყვი, თორმეტ საათზე ყველაფერი გადაწყდება,—ერთი დამანახვა მაინც მამაჩემი, წავიდე მოვძებნო, ჩაუყარო რამე მაინც თავში! (მიდის)

მელო. მაიკითხე,—მალე მოდით! (სოლო გავა) რა ბედნიერი დღე იქნება ჩემთვინ დღევანდელი დღე! მოვიფიქრებდი როდისმე, თუ ამ საათს მოვესწრობოდი?—გიორგი კარგათ არი, დღეს მამას თავის წადილს გამოუცხადებს; რაც უნდა უარი უთხრან, გიორგი უჩემოთ არ დარჩება, მამა როგორმე უნდა დავაჯერო. როცა დარწმუნდება, რომ სიტყვას ჩემ სიცოცხლეში არ გადავთქვამ, არ დათანხმდება? დათანხმდება, მაშ რა მოუვა? საცაა მოვა, წავიდე სარკეში ჩავიხედო! (გადის)

III გამოსვლა

ბაბე და მაია

შამოდიან ლაპარაკით

მაია. კარგია, გენაცვალოს ჩემი თავი, შენ რაღა სუ უბედურობა-ღა უბედურობა დაგინიქნია.

ბაბე. გული ცუდათა მტეხს, ჩემმა გულმა მოტყუება არ იცის. ღმერთო, დაგვიხსენ განსაცდელისაგან! (დასხდებიან ტახტზე).

მაია. კარგია, ქალო, აბა საუბედუროთ რა გიჭირს? თუ ცოტა უსიამოვნობა დატრიალდა სახლში, უბედურობა კიდევ შორს არი. ხო იცი თამაზის ხასიათი,—დღეს რო ერთი თქოს, ხვალ დაავიწყდება; გაჯავრებულ გულზე კაცი რას არ იტყვის?

ბაბე. არა, მაი, მელოს უარით ძალიან არი ნაწყენი,—ვერე როცა ხედამს, რო მელოს უარით მთელი სიმდიდრე ხელიდამ მისდის, ზამთარში ხო უიმისოთ შიმშილი მოგველის. ან ძალა როგორ დაატანოს ადამიანმა, როცა ქალს არ მოსწონს? მელო რო სასიკვდილოთ გასწირონ, გიორგის უარს არ ეტყვის, ვიცი იმის ხასიათი; არც თამაზი მაითმენს, ასტყდება ერთი ვაი-ვაგლახი, ერთი საშინელი რამ უბედურობა დატრიალდება სახლში. რა ვქნა, მაი, რა უყო, რა ჭი-

*) იხ. „ივერია" № 181 182, 183, 184 185, 189, 190, 194 და 195.

მელოს მოჰყვა აღტაცებული „ურას“ მახალი და მაშნერის სამხედრო მუსიკის ხოროს მიერ დაკრული „ღმერთო, ჰფარავდე მეფესა“. მერე ადღეგრძელეს მინისტრი, მთავარ-მართებელი შერემეტიევი, გვირაბის გამყვანი რიმკევსკი და სტუმრები. უკანასკნელად ბ-ნმა რიმკევსკიმ დალია სადღეგრძელო ადგილობრივ ადმინისტრაციისა და გუბერნატორი შერვაშიძე ადღეგრძელა. კვლავ მაშნერის მუსიკის ხორომ დაუკრა სადღესასწაულო მარში თავის მიერვე შეთხზული.

ამიშალნენ სტუმრები. საათის ხუთზედ მთავარ-მართებელი საგანგებო მატარებლით დაბრუნდა უკანვე ტფილისს. შემდეგ მინისტრი გაემგზავრა ბათუმს და სხვანიც წავიდ-წამოვიდნენ.

ახალი ამბავი

*** გზათა მინისტრი სტატს-სეკრეტარი ფონ-გუბბენეტი ტფილისში, ავადმყოფობისა გამო, ჩამობრძანდება ამ თთვის 19 და არა 18-ს. აქ დაათვალიერებს ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მმართველობის საქმეებს და მეორე დღეს ბაქოში გაემგზავრება.

*** ოთხშაბათს, ამ თთვის 15, ღამის თერთმეტ საათზე საფოსტო და სახალხო მატარებლით ტფილისში ჩამობრძანდნა მის იმპერატორებითი უმაღლესობა დიდი მთავარი სერგეი მიხეილის ძე. რკინის გზის სადგურზე მის იმპერატორებითს უმაღლესობას მიეგებნენ სამხედრო და საერო წოდების წარმომადგენელნი, კავკასიის მთავარ-მართებელის გენერალ-ადიუტანტ შერემეტევის მეთაურობით. მისმა იმპერატორებითმა უმაღლესობამ გენერლობას და აფიცრობას ხელი ჩამოართო, სალამი მისცა და შემდეგ სამეფო ოთახებში შებრძანდა. აქედგან მისი უმაღლესობა კავკასიის მთავარ-მართებელთან ერთად ეტლით სასახლეში წაბრძანდა. მისი იმპერატორებითი უმაღლესობა ორშაბათს, ამ თთვის 17, დილის ცხრა საათზე სამეფო მატარებლით ყარაიაზში წაბრძანდა სანადიროდ.

*** კვირას, 16 სექტემბერს, აკურთხეს შენობა ქვაშვეთის ეკკლესიის სამრევლო სკოლისა. ტფილისის სემინარიის რექტორმა არქიმანდრიტმა მამა ნიკოლოზმა, თავმჯდომარემ სამრევლო სკოლების საზრუნველოსამ, წარმოსთქვა შესაფერი სიტყვა. სიტყვა წარმოსთქვა აგრეთვე ქვაშვეთის ეკკლესიის მღვდელმა სწავლა-განათლების მნიშვნელობისა და სარგებლობის შესახებ. სწავლება ამ ახლად გამართულს სამრევლო სკოლაში ამ დღეებშივე დაიწყება, რადგან მასწავლებელი უკვე დანიშნულია და სასკოლო ავეჯიც თითქმის სულ მომზადებულია.

*** ჩვენ მივიღეთ 22 მან., შეგროვილი ბათუმში ბ-ნ ბ. კალანდაძესაგან როტშილდის ქარხანაში მოსამსახურეთა შორის განსვენებულ დ. ბაქრაძის ფონდის სასარგებლოდ. დღემდე იყო 997 მან. 72 კაპ. ამინად 1019 მან. 72 კაპ. შემომწირველთა სიას ცალკე ვბეჭდავთ.

*** ბ-ნს ა. ნებიერიძეს განუზრახავს, დაარსოს ტფილისში სამუდამო ქართული სათეატრო დასი სახალხო, ანუ უკეთ ვსთქვათ, საერო იაფ-ფასიანი წარმოდგენების გასამართავად. სათეატრო სახლის აშენება დაუწყია ვერაზე, იქ, სადაც „იალბუზის ზამთარ-ზაფხულის ბაღია“ და სადაც ქართულს წარმოდგენებს გარდა, რუსული და სომხური წარმოდგენებიც იქნებაო. წარმოდგენები დაიწყება ღვინობისთვის პირველს რიცხვებში და ვსხოვთ ყველას, ვისაც სურს სასცენო სარბიელზე მოღვაწეობა, ჩაეწეროს არტისტად ჩვენს კანტორაში, რომელიც იმავე „იალბუზის“ ბაღში იმყოფებაო.

*** ჩვენ ვნახეთ ერთი ძველი წიგნების სია, რომელიც ეკუთვნის ანტონ კათალიკოზს. ამ სიაში აღნუსხულია ის ხელთ ნაწერი წიგნები, რაცკი ანტონ კათალიკოზს ჰქონია. სხვათა შორის ოცდა-მეშვიდე ნომრად მოხსენებულია „ყრმათა სასწავლო ანბანი.“ ეს ანბანი უეჭველია ერთი-ერთი იმ სახელმძღვანელო წიგნთაგანია, რომლითაც ასწავლიდნენ მაშინდელს სასწავლებლებში შეგირდებს.

*** ქართლი: აქეთ უკვე დაიწყეს ვენახების კრეფა და რთველი გაჩაღებულია. ზოგან მაჭრები კიდეც დალეინდა. მოსავალი ღვინისა საერთოდ რიგიანია. ზოგგან ძლიერ მოვიდა, ზოგგან ნაკლებად, ზოგგან კიდევ თითქმის სულ არა მოვიდა-რა. ცხინვალისკენ დიდი მოსავალია ღვინისა. კარგი მოსავალი მოვიდა აგრეთვე თილეის ფრონის ხეობაზედ. ავნევის ფრონის ხეობაზედაც არა უჭირდა-რა ვენახებს. ფასი ტკბილისა ჯერ გადაკვეთილი არ არის. ორი-სამი დღეა აქეთ მთები კავკასიისა თეთრად გადაპენტა თოვლით და აციედა კიდეც. ღამე უფრო ცივა.

*** კავთის-ხევი (გორის მაზრა): მკითხველს საზოგადოებას მოეხსენება, რომ კავთის ხევს ახლოს, სულ 4 ვერსის მანძილზე, არის საკმაოდ ძველი მონასტერი ქვაბთა-ხევისა, სადაც არსებობს ამ მონასტრის წინამძღვრისმიერ დაარსებული სადიაკვნო სკოლა. ამ სკოლაში ამ ჟამად სულ 18 შეგირდია სხვა-და-სხვა მხრიდამ. 18 შეგირდში წლიურს ფასს სწავლებისას [illegible] იხდის მხოლოდ ექვსი, დანარჩენი 12 მონასტრის ხარჯით არის. მონასტრის წინამძღვარს განზრახვა აქვს, კიდევ ააგოს შენობანი მონასტრის ახლოს საზაფხულო სამყოფად იმათთვის, ვინც მოინდომებს იქ, იმ შვენიერს ადგილას, ზაფხულის გატარებას, როგორც წმ. მამა ანტონის მონასტერშია.

*** გაზ. „მწყემსი“ ამბობს, რომ კავთისხევის საბლაღოჩინოში იქაურის ბლაღოჩინის თაოსნობით და საბლაღოჩინოს კრებულის დახმარებით დაარსდა სოფ. კავთისხევში წიგნთ-საცავიო. თითოეულს საეკკლესიო კრებულს პირველში შეუტანია თითო თუმანი, ხოლო შემდეგს წლებში უნდა შეიტანოს ამ საგნისათვის ორორი მანათი. წიგნთ საცავიდამ წიგნის წაღება და კითხვა შეეძლება ყველას, ვინც-კი მოისურვებს კავთისხევის საბლაღოჩინოში. წიგნთ საკითხავში იქნება ყოველ-გვარი ქართული და ზოგიერთი რუსული წიგნიცაო.

იგუმენია ნინოს ოცდა-ხუთის წლის მოღვაწეობისა გამო.

იქნება ბევრს კიდეაც გაუკვირდეს სათაური ამ წერილისა და გაოცებით იკითხოს: ვინ იგუმენია ნინო და ოცდა-ხუთის წლის მოღვაწეობაო? გაუოცდებათ, თუმცა აქ გასაოცებელი არა არის-რა, იმიტომ-რომ იგუმენია ნინო თავისთვის მშვიდად და წყნარად მოქმედებდა და მოქმედებს იმ ასპარეზზედ, რომელიც სიყრმითვე გულით და სულით აურჩევია, იგი არა ჰყვიროდა მაღლა თავის გაკეთებულის საქმის გამო, რადგანაც იცის რომ დრო-ჟამი თვით გამოაჩენს ყველაფერსა და გადუშლის საქმეებს კეთილის კაცისას მის ჩამომავლობას. იგუმენია ნინო თვისს მოქმედებაში პირ ნათლად მისდევს იესო მაცხოვრის მცნებას: იგი გაიღე მოწყალება, რომ მარცხენამან შენმან არ იცოდეს, რას შვრებ მარჯვენით, ე. ი. ნუ იამაყებ შენის კეთილის საქმეებითა, ნუ მოჰკვეხამ, მაღლა ნუ იყვირებ, თვით კეთილი საქმე ილაპარაკებს თავის დროზედ იმაზედ, ვინც იგი ჩაიდინა. იგუმენია ნინო აგერ ოცდა-ხუთი წელიწადია, როგორც ვსთქვით, მშვიდად, წყნარად და გა[illegible] ნუწყვეტლივ იღვწის კეთილისათვის, მაგრამ ჯერ ჯერობით ცალიერ ლ[illegible] ტონი სიტყვითაც არავის მოუხსენებ[illegible] იგი.

აქ დაწვრილებით მოვიხსენებთ იმ[illegible] ღვაწლს, მოკლედ აღვწერთ მის ცხო[illegible] ვრებას და მკითხველი დარწმუნდებ[illegible] თუ რაოდენი საქმის გაკეთება შე[illegible] ძლიან ერთს ადამიანს, როცა იგი გუ[illegible] ლითა და სულით მსურველი იქნებ[illegible] ამისა.

იგუმენია ნინო, სოფლად კნიაჟ[illegible] ანნა ამილახვარისა, დაიბადა 26 იან[illegible] ვარს 1816 წელსა, გორის მაზრაშ[illegible] სოფელს საამილახვრო ქალაში, მშ[illegible] ბლები მალე დაეხოცნენ და მისი აღ[illegible] ზრდა იკისრა მამის დამან, მოაზონ[illegible] ნინო ამილახვარისამ, წინამძღვარ[illegible] მცხეთის სამთავროს წმიდის ნინო[illegible] დედათა მონასტრისამ. აი ამან წამო[illegible] ყვანა ობოლი კნიაჟნა ანნა და აღ[illegible] ზარდა მონასტრულის წესით სალმთ[illegible] წერილის სწავლაში. მამიდა ამისი წ[illegible] ნამძღვარი ნინო ამილახვარისა გარ[illegible] დაიცვალა 11 თებერვალს 1839 წ. მაგრამ კნიაჟნა ანნა არ განეშორ[illegible] მცხეთის დედათა მონასტერსა. აქ თა[illegible] ვის ხარჯით ცხოვრებდა, სწავლობდ[illegible] ხელ-საქმესა და სალმრთო წერილ[illegible] მონაზონებმა ძალიან შეიყვარეს, რად[illegible] განაც იგი იყო იმათი დამრიგებელ[illegible] და ხელ-მძღვანელი გაჭირვების დრო[illegible] სა; იგი იყო მაგალითი კეთილ-მსა[illegible] ხურებისა, სიმშვიდისა, მორჩილების[illegible] მყუდროებისა, იგი იყო განმანათლე[illegible] ბელი მონაზონთა გონებისა და გუ[illegible] ლისა, რის გამო დაიმსახურა საზოგა[illegible] დო სიყვარული მათი.

შემდგომ დიდის ხნის ცხოვრებისა მცხეთის მონასტერში მიტროპოლიტ ისიდორეს განკარგულებით არხიმანდრიტის ტარასისაგან 19 ივნისს 185[illegible] წ. აღკვეცილ იქმნა მონაზონად და სახელად ეწოდა ნინო (მამიდის სახელი). 5-ს ოქტომბერს 1863 წ. [illegible]

რი ვჭამო, როგორ გადავათქმევინო თამაზს ნათქვამი?

[illegible] ცა დარწმუნდება, რომ ვერაფერს გააწყობს, არ დაცხრება?

ბაბე. საქმეც ეგ არი, მაი, ახლა ის ისეა დარწმუნებული, რომ მამა-პაპეული ისევ ხელში უჭირამს, რომ, რომ იმედი გაუცრუვდეს, ჯავრისაგან მოკვდება! არა, მაი, უბედურობა აუცილებელია! მელო მამის სურვილს თავის დღეშიაც არ აასრულებს, თამაზი კიდე ვერ მოუთმენს,—და, ვინ იცის, როგორ გათავდეს საქმე!

მაია. იქნება, კნეინა, მელო რომ დავაჯეროთ, დათანხმდეს? სწორე ვითხრა, უჭკოობაა იმოდენა სიმდიდრის ხელიდამ გაშვება, მეტადრე სოფლის უჩიტლის გულისთვინ, რომელმაც ერთხელ მაატყუა კიდევაც.

ბაბე. ვერა, ვერა, ვერა,—მელოს როგორ დააჯერებ? გიორგის ცუდათ ხსენებასაც-კი არავის უთმობს. განა ან გიორგიმ-კი პატარა სიმდიდრეს დაანება თავი მელოს გულისთვინ? ნუ იტყვი, მაი, ძნელია მაჩვეული ადამიანის დათმობა.

მაია. ღმერთი მოწყალეა, ყველა ვარგათ გათავდება,—შენ შენი თავი შაინახე. დრო გავა, დამშვიდდებიან,—ან ერთი დაუთმობს, ან მეორე.

ბაბე. საქმეც ეგ არი, რომ თამაზს დაუნიჟნია, უეჭველათ ამაღამ უნდა გაემართო ნიშნობა, ერთი კვირაზე კიდე ქორწილიო. მაი, მელო უარს იტყვის და იმედ-გაცრუებული თამაზი [illegible] არ დაინდობს შვილსა.

მაია. უნდა როგორმე ვეცადოთ, გადავადებინოთ ნიშნობა, სანამ ყველაფერი თავის დონეზე მოვა,—მაშინ ყველა ადვილათ მოხერხდება.

ბაბე. არა, მაი, არა მწამს-რა! გული საშინელ უბედურობას მეუბნება. მინდოდა მელო ჩემ დიანთას გამეგზავნა, მაგრამ ეს დალოცვილიც გაჯერპდა. ღმერთო, ღმერთო, ნუ გაიმეტებ ჩემ დამწვარ დადაგულ გულსა! (ტირის)

მაია. კარგია, გეთაყვა, არც მაგეთი გულის ხეთქა ვარგა.

ბაბე. ღმერთო, ღმერთო! (ტირის)

მაია. ნუ შვრები, გენაცვალოს ჩემი თავი, საუბედუროთ არავის არა უჭირს-რა. დამშვიდდი,—აგე თამაზი მობრძანდება!

IV გამოსვლა

იგინივე და თამაზი

შამოდის გარედამ.

თამ. შენ შენსას არ იშლი? რა დაგმართვია ქალო,—მგლოვიარესავით დამჯდარხარ და შენ კვდრებს დასტირი,—სიხარულის მაგიერია?

ბაბე. გენაცვალე, თამაზ შენ ხელთ არი ჩემი ბედი და უბედობა,—ნუ ინდომებ ოჯახის პირქვე დამხობას!

თამ. (დაჯდება) კარგი ერთი, თუ ღმერთი გწამს,—მოჰყევი ისევ მიკიოტობასა? დღე-დღეზე იმოდენა სიმდიდრე მოგველის, რომ სიზმრათაც არ მოგჩვენებია შენ კი დაგინიჟნია, ბედი და უბედობაო! მუხლი მაიყარე, მადლობა შასწირე ღმერთსა, რომ თავის წყალობას არ გვაკლებს, შენ-კი მგლოვიარესავით ცრემლი გდის!

ბაბე. თამაზ, გენაცვალოს ჩემი თავი, მუხლებზე გემთხვევი, სუ უკანასკნელ მოახლეობას გაგიწევ, ოღონდ დღეს ნუ გინდა ნიშნობა; მაითმინე ცოტა, თუნდ ერთი თვე, მერე რაც გინდა ჰქენ.

თამ. აბა ერთი მითხარ, სადაური ჭკვაა,—ერთი თვეო, ხუმრობაა? გიგოსაგან მოსვენება არა მაქვს—გინდა თუ არა, ჩქარა შამრთეთო, ყმაწვილ კაცს მოუთმენლობისაგან დოზლი ჩამოსდის, შენ კი შენსას გაიძახი! აბა ერთი მითხარ, სადაურია? კაცს დღეს მოსწონს ქალი,—რა იცი ახლა, ხვალაც მაიწონებს? რომ არ მოიწონოს, ხომ დავიღუპენით. შენა გგონია, კეთილშობილობას დეეხარბება? ერთი რომ დაუწრუწუნოს, კეთილშობილები სუ კისრის მტვრევით დეედევნებიან! ეჰ, დედაკაცო, რაც შენი ჭკვის საქმე არ იყოს, ჩუმათ იყავი!

ბაბე. თამაზ, რათ უნდა მელოს ამისთანა ქმარი, რომელსაც დღეს მოსწონს ცოლი, ხვალ შეეჯავრება? შენი ნაშენი შვილი არ არი,—როგორ იმეტებ?

თამ. კარგი, კარგი! კაი ჰკვას მასწავლი, შენმა მზემ!—თუ ქრისტე გწამს, აბა ერთი თვალები გაახილე, გონება მაიკრიფე, გამაგებინე,—რა უნდა ჭამო ამ ზამთარს? ილალაშვილის ნაჩუქებ ვენახით გინდა თავი დაირჩინო? ან იქნება გგონია, რომ ის პირშავი შენი ვაჟი, სალახანა, ლოთი შემწეობას გაგიწევს, შიმშილისაგან დაგიხსნის! ეჰ, რა ლაპარაკია საჭირო,—დღეს უნდა გადაწყდეს საქმე! ვახშმისათვის ყველაფრის ზავაზია მიცემული, ლედლისთვინაც ნათქვამი მაქვს.

ბაბე. (ტირის) ღმერთო, ე რა ჩემი ცოდვის პასუხია! თამაზ, იცოდე, რომ თუ უბედურობა რამ დატრიალდა სახლში, სუ შენი ბრალი იქნება,—მე-კი უფალს მხოლოდ იმასა ვთხოვ, რომ მანამდი არ მაცოცხლოს?

მაია. კნიაზო, ერთი კვირა მაინც მოითმინე, რომ ყველანი დამშვიდნენ.

თამ. შენც მოჰყევი! შენ ისიც ხომ არ გინდა, რომ წავიდე მელოს დავეკითხო, ჰნებავს თუ არა გათხოვება? ჰა, ჰა, აჰ,—რა ჭკვიანები ხართ!

ბაბე. თამაზ, რას იზამ ახლა, რომ ვერ დაიყოლიო შენი ქალი!

თამ. როგორ თუ ვერ დავიყოლიო? რას მიედ-მოედები, უკაცრაული პასუხია? თუ წუხანდელი ამბავი დაეიწყებია, ადვილათ მოვაგონებ. ნუ იცი ხოლმე გადარეული ლაპარაკი,—შენ უფრო აჭირებ საქმესა! აბა, რასაკვირველია, ქალს ყოველ წამს რომ ესმის დედის ამისთანა ლაპარაკი, თითონაც ჰკვის გამოჩენას მაინდომებს. თუ ღმერთი გწამს, შენ შენთვინ იყავი, ნურც ავს იტყვი, ნურც კარგსა; რასაც მე ვიქ, ჩემი საქმისა მე ვიცი, ოღონდ შენ ნუ ჩეერევი.

ბაბე. თამაზ, რა გინდა ჩემგან,—გინდა მამისწრაფო სიცოცხლე? ღმერთო, ისეთი რა შეცოდება მიმიძღვის,—შამიბრალე!

თამ. ნუ იცი, თუ ღმერთი გიყვარს, წუწუნი,—ხომ იცი, რომ გულს მიწყალებს!

მაია. არა, გენაცვა, თამაზ, არც მაგრე ვარგა! გიგოს ისე გაგიჟებით უყვარს მელო, რომ თავის დღეშიაც, თუნდა ათი წლის შემდეგაც, უარს არ იტყვის,—თორე თუ გინდა, დღესვე წავალ, ყველაფერს ვიკითხამ, ავამტყუნებ მოუმიზეზებ მელოსა, რომ გადადონ ნიშნობა.

თამ. აბა შენგან არ მიკვირს,—კაცს ქალი უნდა და მაითმენს? რას ამობ? ჰკვა რომ გქონოდა, ღმერთი სამოთხიდამ გამოგაბძანებდა?

ბაბე. ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს, თამაზ,—იქნება ინანო, მაგრამ დაგვიანებული იყოს.

თამ. ჰო, კარგი მეთქი! შენ მეემზადე, სადაა მოვლენ; იმათ კარგი დახვედრა უნდათ. მელო სად არი? წადი, მაი, ერთი დამიძახე აქ მელოს. არ უნდა, თითონ მოდის.

(შემდეგი იქნება)

სარხოსმა ევსევიმ მიანდო გამგებლობა მონასტრისა. იმ დროს მონასტერი და ეკკლესია ძალიან ღარიბად იყო და საჭიროც იყო მათი შეკეთება. იგუმნია ნინომ იტვირთა-რა გამგებლობა მონასტრისა, მაშინვე იწყო ზრუნვა ეკკლესიისა და მონასტრის შენობის განწყობილებისათვის, ამიტომ იმავე წელს ექსარხოსს გამოსთხოვა ნება, რომ მოეთხოვნა შემწეობა კეთილ მოქმედ ქრისტიანეთაგან. იგუმენიამ მოვლო მთელი ტფილისი, კავკავი, მოზდოკი, პიატიგორსკი და მისი მახლობელი ადგილები, აგრეთვე ახალციხე და აბასთუმანი, შეკრიბა საკმაო ფული, გაამშვენიერა მონასტერი და ეკკლესია, მოუპოვა საეკკლესიო და სამღვდელო ნივთები. ამისთანა ღვაწლისათვის 2 ოქტომბერს 1865 წ. ექსარხოსის ევსევისაგან აღყვანილ იქმნა იღუმენიის ხარისხზედ სამთავროს წმიდის ნინოს მონასტრის ეკკლესიაში. სწორედ წელს, 2 ოქტომბერს სრულდება ოცდა-ხუთი-წელიწადი მისის იგუმენიობისა; 1865 წლიდამ უფრო თვალ-აჩინოა მისი მოქმედება და ღვაწლი: 1866 წელს 29 მარტს მონასტერში გაიმართა დედათა სასწავლებელი: იგუმენია ნინო იყო სკოლის მმართველი და პირველი წევრი რჩევისა. მის ზრუნვას, შრომას, გონივრულს ეკონომიას ბავშვების შენახვის დროს საზღვარი არა ჰქონდა და განცვიფრებაში მოჰყავდა სასულიერო მთავრობა. 1869 წ. უწმინდესმა სინოდმა დაუღალავის შრომისათვის დააჯილდოვა გულის ოქროს ჯვრითა. 5 ივლისს 1870 ექსარხოსის ევსევისაგან გამოუცხადდა სახუქრად შვიდი თუმანი მხოლოობითის მზრუნველობისა და ღვაწლისათვის სასწავლებლის წინაშე. 1871 წლიდამ 1879 წლ. 21 მარტამდე ექვსჯერ-შვიდჯერ გამოეცხადა მადლობა სინოდის კანტორისა, ექსარხოსისა და თვით სინოდისა წარჩინებულის, ერთგულსა და დაუღალავის მზრუნველობისათვის სასწავლებლისა და მონასტრისად.

12 ენკენისთვეს 1879 წ. განაახლა ეკკლესია წმიდის ნინოსი, ქართველთა განმანათლებელისა, და აღუშენა კარისბჭე, გადახურა იგი თუნუქითა თავისის საკუთარის შრომითა და საკუთარის წარსაგებელითა: ოთხმოც-და-ათი თუმანი ხალხში შეჰკრიბა და სამოცი თუმანი თავისი საკუთარი დახარჯა ამ საქმის გამო. 20 აპრილს 1880 წ. უმაღლესის ბრძანებით დაჯილდოებულ იქმნა ძვირფასის თვლებით მოჭედილის კაბინეთის ჯვრითა. 1883 წ. 23 იანვარს უწმინდესის სინოდის კანტორის მინდობილობით განაახლა დედათა მონასტრის ეკკლესიის გუმბათი და მთლად ეკკლესია გადახურა თუნუქითა, ეს მინდობილობა სამაგალითოდ შეასრულა. იგუმენია ნინო უკანასკნელის ომიანობის დროს უგზავნიდა შესაწირავსა ფულითა დაჭრილ მხედართათვის, რისათვისაც 21 დეკემბერს 1883 წ, დაჯილდოვებულ იქმნა წითელის ჯვრითა. 1884 წ. დედათა მონასტრის ეკკლესიას აღმოსავლეთის მხრივ კედლების ქვები გამოუცვალა. ერთის სიტყვით ისე უვლიდა და ხელს უწყობდა ძველისძველს ნაშთს ჩვენის წარსულის ცხოვრებისას, როგორც ქალი თავის მოხუცს და მოუძლურებულს დედასა.

სასწავლებელს, რომელიც დაარსდა 1866 წ. და გადატანილ იქმნა 1880 წ. ქალაქ ტფილისში, ეხლა ეწოდება საეპარქიო სასწავლებელი. გადატანის შემდეგ იგუმენია ნინო იმას ზრუნვაში იყო, რომ კიდევ როგორმე დაეარსებინა დედათა მონასტერთან დედათავე სკოლა. 1888 წელს ექსარხოსის პალლადის ნება დართვით წავიდა რუსეთს ფულის მოსათხოვნელად, რომ ეკკლესიაც შეეკეთებინა და თავისი საყვარელი აზრი—სკოლის კვალად აღდგენა მცხეთაში—განეხორციელებინა. ღრმად მოხუცებული იგუმენია ნინო არ დრკება, არ ეშინიან შორს მოგზაურობისა: მიდის რუსეთში 5 ივლისს 1888 წ., მოვლო თხოვნით რამდენიმე ქალაქი, მივიდა მოსკოვს მიტროპოლიტ იოანიკესთან, საქართველოში ექსარხოსად ნამყოფთან. იყო პეტერბურგშიაც. მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესმა მოსკოვის მიტროპოლიტმა იოანიკემ შეწირა ამ კეთილს საქმეს 5,000 მანეთი, სხვათაგან მოაგროვა 2000 მანეთი და საეკკლესიო და სამღვდელო ნივთები. აი ამ ნივთებით და შვიდასის თუმნით მოხუცი, თავ-განწირული იგუმენია ნინო მოიქცა თვის სამშობლოში და შეუდგა სკოლის დაარსების საქმეს...

აზრი მალე შეუსრულდა; 1889 წ. მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესმა საქართველოს ეგზარხოსმა პალადიმ ინება დაარსება დედათა სასწავლებლისა მონასტერში და განმზადება სკოლისა მიანდო იღუმენია ნინოსა; თვისის შრომით მოგროვილის ფულით განამზადა ყოვლის ფერი, სუფთად და ლამაზად შეამზადა ოთახები, საწოლები ქალთათვის და 1-ს ოქტომბერს წარსულს 1889 წელს თვით ექსარხოსმა პალადიმ აკურთხა სასწავლებელი. ამ კურთხევის დროს გადასცა იგუმენიას დიდი მადლობა და კურთხევა ასე მშვენიერად მომზადებისათვის სასწავლებელისა.

დღეს ვისაც უნახავს სასწავლებელი და მზრუნველი და დედაბურჯი ამ სასწავლებელისა იგუმენია ნინო, ყველანი აღტაცებით იხსენიებენ სასწავლებლის მოწყობილებას, სისუფთავესა და წეს-წყობილებას.

ამით ვათავებთ ცხოვრებისა და ღვაწლის აღნუსხვას იგუმენია ნინოსას, რომელიც მოხუცებულობის ჟამს სტკბება თავისის აზრის განხორციელებითა.

თვალ საჩინო ღვაწლი მიუძღვის ეკკლესიის წინაშე, როგორც შემნახველს და დამცველ სამთავროს წმიდა ნინოს ეკკლესიისას, და ჩვენის ქალების წინაშეც, რომელთაგან არა ერთი და ორი აღიზარდა იგუმენა ნინას კეთილ მაგალითებითა და დღესაც ჩვენ დედათა შორის პირველი ადგილი უჭირავთ, როგორც რიგიანს აღმზდელებს შვილებისას. იმედია ჩვენი ხალხი, განსაკუთრებით ჩვენი დედები, დააფასებენ ამოდენა ხნის შრომას, კეთილს მოქმეთებასა იგუმენია ნინოსას და 2 ოქტომბერს ამა 1890 წლისას ლიტონის სიტყვითაც არის მოიხსენებენ ღვაწლსა იგუმენია ნინოსას.

ე, ფ.

წერილები რედაქციის მიმართ

გვგზავნით ოც-და ორ მანეთს, რომელიც შევაგროვეთ ბათუმში როტშილდის ქარხანაში მოსამსახურე ქართველთა შორის განსვენებულის დიმიტრი ზ. ბაქრაძის სახელობაზე დაარსებულ ფონდის სასარგებლოდ. აი შემომწირველთა სია: ს. ბრეგაძე 2 მან., ა. მეღია 1 მან., ზ. მეღია 1 მან., ტ. გეგეჭკორი 1 მან., გ. ჭაჭასქირი 1 მან. 50 კაპ., ა. სოლაყაია 1 მან. 50 კაპ., ი. გოგოლაძე 1 მან., ს. მეგრელიშვილი 1 მან., ს. აბაკვი 1 მან., გ. გუნია 1 მან. 50 კაპ., მ. კალანდაძე 1 მან. 50 კაპ., ზ. კალანდაძე 3 მან., თ. ჯიბლაძე 50 კაპ., პ. გეგია 50 კაპ., თ. კაშალობაძე 50 კაპ., მ. ჩიქობავა 50 კაპ., გ. ლეკვა 50 კაპ., კ. ჯანგველაძე 50 კაპ., პ. კახაძე 50 კაპ., ფ. კალაძე 50 კაპ., ს. კოჭავამაძე 40 კაპ., თ. ლომიჯარია 20 კაპ., დ. კ. 50 კაპ., ი. გელავა 20 კაპ, სულ 22 მან., 30 კაპ., გამოსაგზავნად დაიხარჯა 30 კაპ.

ბესარიონ ლ. კალანდაძე

11 სექტემბერი 1890 წ.

საყურადღებოდ

დრამატიული საზოგადოების განცხადებამ, რომლითაც ეს საზოგადოება ჰპირდება პრემიას, ვინც იმის პროგრამის შესაფერს პიესას დასწერს, მომაგონა კარგა ხნის ამბავი ერთს ამ გვარისავე პრემიაზედ. ჯერ არც დრამატიული საზოგადოება და არც ქართული თეატრის დასი არ იყო შემდგარი, რომ სცენის მოყვარულნი სცდილობდნენ ქართულის თეატრის აღდგენას. მთელი დასი იყო შემდგარი მოყვარულთა, რომელიც სცდილობდა ყოველის ღონით, გაეკვლია გზა სამუდამო თეატრის დაწესებისთვის. ამ დროს აღიძრა სურვილი, რომ შეგროვილიყო ფული პრემიად რიგიანის პიესების დამწერთათვის. შეგროვდა კიდეც, როგორც მახსოვს, ოცი თუ ოც-და-ათი თუმანი პატივცემულის გიორგი ყაზბეგის თაოსნობით. პიესების დამფასებლად იყვნენ ამორჩეულნი, როგორც მახსოვს: დავით ერისთავი, ილია ჭავჭავაძე, ვახტანგ თულაშვილი და მე. სამწუხაროდ ძალიან ცოტა პიესები წარმოადგინეს ამ პრემიის მისაღებად, ან რაც წარმოადგინეს, ისინიც დავიწუნეთ. ამ გვარად ამ ათი-ხუთმეტის წლის განმავლობაში ის ოც-და-ათი თუმანი ფული დევს უძრავად და უსარგებლოდ.

რაკი ახლა დრამატიული საზოგადოება არის შემდგარი, რომელსაც დიდად უჭირს თავის საქმეების გასაძღოლად ფული, ამასთან რაკი ჩვენ დამფასებლებმა ვერ მოვახმარეთ საქმეს ზემოდ-ხსენებული ოც-და-ათი თუმანი ფული, ამის გამო, ჩემის აზრით, ურიგო არ იქნება ვსთხოვოთ პატივცემულს გიორგი ყაზბეგს, რომ ის ფული გადმოსცეს დრამატიულს საზოგადოებას იმავე დანიშნულებისთვის, რა დანიშნულებითაც იყო შეგროვილი. რაკი ამაზედ ჩამოვარდა ლაპარაკი, საჭიროა, ითქვას კიდევ რამდენიმე სიტყვა აქეთ-იქით გაფანტულს საზოგადო ფულზედ. როდესაც ტფილისში უფრო ერთობა იყო ეგრეთ წოდებულს ინტელიგენციაში, როდესაც იმ საქმეთა, რაც დღეს ჩვენს საზოგადოებას ხელში უჭირავს, ედებოდა საფუძველი ისეთის ცხარე სურვილითა, დიდ იმედებით და ერთის გულითა და ერთის სულით, მე ვამბობ 60—70 წლებზედ, ამ დროს იკრიბებოდა საამხანაგოდ სხვა-და-სხვა საზოგადო საქმისათვის ფული. დღეს ის ფული გაფანტულია სხვა-და-სხვათა ხელში. ამ ფულების შეგროვებისა და შენახვაში, სხვათა შორის, მონაწილეობა გვქონდა მიღებული: მე, იაკობ გოგებაშვილსა და ვახტანგ თულაშვილს, გიორგი იოსელიანს, დარია მამაცაშვილის ასულს, ბარბარე მამაცაშვილის ასულს, ნიკოლოზ ცხვედაძეს, ბაბო ხერხეულიძის ასულს, ეკატერინე ღვინიაშვილის ასულს, ლევან მღებრიშვილს, ნიკოლოზ ავალიშვილს, ვლადიმერ აბაშიძეს, და სხვ. რადგან ამ შეკრებილმა ფულმა სხვა-და-სხვა მიზეზის გამო ვერ მიაღწია თავის დანიშნულებას, ამის გამო საჭიროა შევიყარნეთ ის მონაწილენი მაინც, ვინც აქ, ტფილისში ვართ, დავიანგარიშოთ, ვის რამდენი ფული აქვს იმ ფულებიდგან ხელში და ვთხოვოთ ყველას, რომ მიბარებული, ან მათს ხელში დარჩენილი ფული გადასცენ ან „წერა-კითხვის საზოგადოებას", ან წინამძღვრიანთ-კარის სკოლას და ან სხვა საზოგადო შემდგარს საქმეს. ჩვენი საზოგადო დაწესებულებანი იმდენად გაჭირვებულნი არიან, რომ იმათთვის თითო-ოროლა გროშის მიშველებაც შემწეობაა.

ანტონ ფურცელაძე

რუსეთი

ზაფხულს შემდეგ უწ. სინოდი თავის სხდომებზე პირველად იმ საგანს განიხილავს, რომ ყოველს მამათა და დედათა მონასტერთან დაარსდეს უფასო სასწავლებელი გლეხის შვილებისათვის. ამ სასწავლებლების უფრო ნიჭიერ მოწაფეთათვის დაარსდება საოსტატო სემინარიები, რომელსაც თავის განსაკუთრებული პროგრამა ექნება.

— „Нов. Вр."-ს გაუგონია, რომ ამ ზამთარს რუსეთის ყველა დიდს ქალაქში სასულიერო მოძღვრებანი უნდა იკითხებოდეს ხოლმე განათლებულ ხალხისთვისო. ამ მოძღვრებებს სისტემატიურ კურსების ხასიათი ექნება და პროფესორებს მიენდობა. იმ ქალაქებში, სადაც ან სასულიერო აკადემიაა ან უნივერსიტეტი, მოძღვრება ღვთის-მეტყველების პროფესორებმა უნდა იკითხონ, სხვა ქალაქებში-კი სასულიერო სასწავლებლების მასწავლებლებმა. ამ მოძღვრებათა პირველ კურსად იქნება ახსნა და განმარტება ძველის აღთქმის სამღთო ისტორიისა, მეორე კურსად—საეკკლესიო ისტორია.

— საერო განათლების სამინისტრომ შეიმუშავა და კიდეც გაგზავნა, სადაც ჯე არს, კანონები სტუდენტებისათვის სტიპენდიების დანიშვნისა. ამ კანონების ძალით, სტიპენდია მიეცემა იმ სტუდენტს, რომელიც კარგის ყოფაქცევისაა და სწავლითაც კარგა სწავლობს. სტუდენტების შეჯიბრება სტიპენდიის მისაღებად მხოლოდ მაშინ უნდა მოხდეს ხოლმე, როდესაც რამდენიმე სტუდენტი აღმოჩნდება ერთნაირის კარგის ყოფა-ქცევისა და სწავლითაც აგრეთვე ერთნაირი. ამ შემთხვევაში ფაკულტეტმა უნდა დანიშნოს ხოლმე, თუ რა საგანზე უნდა დასწერონ თხზულება მოჯიბრე სტუდენტებმა. ვისაც სწავლის დროს სტიპენდია ეძლევა ისინი ვალდებულნი არიან, ერთის წლის სტიპენდიაში წელიწად-ნახევარი იმსახურონ სახელმწიფო დაწესებულებაში.

— ოქტომბრის დამლევს პეტერბურგის გუბერნიის სოფელს სმოლენსკოეში გაიხსნება პირველი თავ-შესაფარი ქარხნების მუშათა შვილებისთვის. ეს თავ-შესაფარი მექარხნეების ხარჯით იმართება და მხოლოდ იმ მუშების შვილებს მიიღებენ, რომელნიც ქარხნებში მუშაობის დროს დაიხოცნენ.

— სარატოვის პოლიციას ამ დღეებში ერთი გაყიდული ყმაწვილი დაუბრუნებია მშობლებისთვის. როცა გემი „Царевна" მისულა სარატოვის ნავთ-სადგურში, ერთს ამ გემითვე მოსულს გამოუცხადებია, რომ ვიღაც სომეხს ნაყიდი ყმაწვილი მოჰყავსო, რომელიც გზაში სულ სტიროდა და გემიდგანაც აპირობდა წყალში გადავარდნასაო. როცა პოლიციის მოხელე მისულა გემზე საქმის გამოსაძიებლად, ყმაწვილს ყველაფერი დაწვრილებით შეუტყვია და შეუჩივლია. ყმაწვილი ყაზანელი თათარი ყოფილა, გვარად რაიბულლინი, 13 წლისა და 20 მან. უყიდნია სომეხს. პოლიციას ყმაწვილი ყაზანში გაუგზავნია.

— ვოლინის გუბერნიის კრემენეცის მაზრის ერთს მღვდელს რაღაც ძველი ბარათი ჰქონია, რომელშიაც სწერია თურმე ამა-და-ამ ალაგას სამოცი ბოჭკა ოქროა მიწაში ჩაფლულიო. თუმცა ბარათში ნაჩვენებ ადგილს ამ ჟამად ეკკლესია ყოფილა აშენებული, მაგრამ მღვდელს კარგად გაუსინჯავს და უთქვამს, შეიძლები ოქრო ისე ამოვიღოთ, რომ ეკკლესია არ დავანგრიოთო. ეს ამბავი მთავრობისათვის მოუხსენებია და უთხოვნია, ხაზინა ამოვიღოთ, მაგრამ კანონიერი ნაწილი-კი მე მომეცითო.

წვრილი ამბები

ბოსნიელს გლეხთა შორის ხმა გავრცელებულა, მდიდარს მებანკეს როტშილდს სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა სასამართლომ და ვინც იმის მაგიერად იმის სასჯელს მიიღებს, ერთს მილიონს მისცემსო. მილიონის მიღების სურვილს ისე უმოქმედნია ბოსნიელს გლეხებზე, რომ შეკრებილან და გადაუწყვეტიათ, მოდი კენჭი ვყაროთ, ვისაც შეხვდება, სიკვდილით ის დაისაჯოს როტშილდის მაგიერ და სხვებმა ფული გავიყოთო. მართლად ასე მოქცეულან. კენჭი ერთს 25 წლის ახალგაზდას შეხვედრია, რომელიც მაშინვე მისულა მერთან და გამოუცხადებია, მე მივიღებ სიკვდილის სასჯელს როტშილდის მაგიეროთ. მერს თავის მხრივ აუხსნია ყველაფერი, უთქვამს, ეგ ტყუილი ამბავი გაგიგონიათო, მაგრამ ახალგაზდას არა და არ დაუჯერებია; რაკი მერთან ვერაფერს გამხდარა, ახლა პირდაპირ როტშილდთან აპირობს თურმე წასვლას ვენაში.

— გაზეთს „italie" ამბობს, რომ იმპერატორი ფრანც-იოსები ძლიერ გრძნობიერი და გულ-ჩვილიაო. როცა სიკვდილით დასჯის განაჩენს მიუტანენ ხოლმე ხელის მოსაწერად, ძლიერ აღელდება და ზოგჯერ ხელსაც არ აწერსო. ამას წინად მიუტანიათ ერთი ამნაირი განაჩენი და როცა ფრანც იოსებს ხელი მოუწერია, ცრემლები გადმოსცვივნია, ქაღალდზე დაცემულა და წაუშლია მოწერილი. იმპერატორი მობრუნებულა და უთქვამს მინისტრისთვის, ხომ ხედავთ, რომ ხელს ვერ ვაწერ და ცრემლმა თავის თავად ამოშალა ჩემი მოწერილიო. იმპერატორს სიკვდილით დასჯა უპატიებია დამნაშავესათვის.

— ერთს გაზეთს გამოუანგარიშებია, რომ ბერლინის ფოსტიდგან ყოველ დღე 100,000 წერილს და ჟურნალ-გაზეთს გზავნისო. 10,000 წერილს ადრესი სწო-

რედ კვრა აქვს დაწერილი და 33 მოსწავლე მარტო ამ წერილების პატრონების ძებნას უნდებათ.

— კუმბერლენდის საგრაფოში ერთი ახალი ქალაქი დაუარსებიათ, რომელსაც სახელად „Skiddaw“ ჰქვიან. ამ ახალს ქალაქში მხოლოდ ერთი მგელი სახლია თურმე და შიგ მარტო ერთი ოჯახი სცხოვრებს იმ წევმსისა, რომელიც ამასთანავე ტყის მცველადაც ითვლება. ამ ტყეშიაც მხოლოდ ერთი ხე-ღა ხირებულა, დანარჩენი სულ გაკაფული ყოფილა. ეს ქალაქი ლორდ ბიგონსფილდს ეკუთვნის.

— სამოას კუნძულების მეფეს სასტიკად აუკრძალია თავის ქვეშევრდომთათვის კროკეტის თამაშობა, რომელიც ინგლისელებს გაუვრცელებიათ იმათს ქვეყანაში. სამოასის მცხოვრებლებს ისე შეჰყვარებიათ კროკეტის თამაშობა, რომ მეფის აკრძალვისაც არ ეშინიანთ თურმე, საქმეს ხელს აღარა ჰკიდებენ და მთელს დღეს სულ იმის თამაშობაში ატარებენ.

— ნიუტანში ერთი კაცი შეუპყრიათ, რომელიც ოცის წლის განმავლობაში უმაწვილების ხოცვის ხელობას მისდევდა თურმე. თანაშემწედ ამ საქმეში თავის ცოლი ჰყოლია, მაგრამ ამ ბოლოს დროს მათს შვილს შეუტყობინებია მთავრობისათვის თავის მშობლების ამბავი და დამნაშავენი მართლ-მსაჯულების ხელში ჩაუგდია. როცა სახლი გაუჩხრეკიათ, 75 უმაწვილის ტანისამოსი უპოვნიათ. მშობლები აღსაზრდელად აბარებდნენ თურმე თავის შვილებს, ესენი ჩუმად ტბაში ჰყრიდნენ და ფულს ტყუილად იღებდნენ ვითომდა უმაწვილის შენახვაში.

დეპეშა

15 სექტემბერი

პეტერბურგი. „С.-Пет. Вѣд.“-ი იუწყება, რომ სერბიის მთავრობამ, რაკი არ შეუძლიან 1893 წელზე ადრე უფრო მეტი შეღავათი მისცეს რუსეთს თავის საქონლის შემოტანის საქმეში, გადასწყვიტა ეხლავე შემოტანილ იქმნას ხოლმე რუსეთიდამ სერბიაში იმ დაკლებულის ბაჟით, რა ბაჟითაც შემოაქვთ გერმანიასა და ავსტრიასაო.

ვენა. უმეტესი ნაწილი ბელგრად-სტამბოლის რკინის გზის აქციებისა შეისყიდეს გერმანიისა და ავსტრიის ფულის პატრონთ. ამ გზის გამგეობა ვენაში იქნება.

პეტერბურგი. მემკვიდრე ცესარევიჩს ებოძა ორდენი წმ. ვლადიმირისა მე-4 ხარისხისა.

„Нов. Вр.“ იუწყება, რომ აპირებენ, ააგონ მართლ-მადიდებელი ეკკლესიები ბერლინსა, ლონდონსა და მეორე ეკკლესია კიდევ პარიჟშიო.

„Гражданинъ“-ს გაუგონია, რომ აპირობენ რუსულის თეატრების აშენებას დერპტსა, მიტავას, რეველსა და რიგაში. ამ თეატრებს მთავრობისაგან შემწეობა ექმნება დანიშნული.

პარიჟი. ფინანსთა-მინისტრის მოგზაურობას აქ დიდს მნიშვნელობას აძლევენ და ჰფიქრობენ, რომ მისის წყალობით დიდს წარმატებაში წავა შუა აზია. მრავალნი დიდი მრეწ-

ველნი, მეტადრე რუბედამ, თავიანთის სახლობით სტოვებენ საფრანგეთს და მიდიან ტაშკენტს იქ დასამკვიდრებლად. ამ მრეწველთ იმედი აქვთ, რომ მალე თურქესტანის მატყლი უფრო ბლომად მოვა საფრანგეთშიო.

საფრანგეთში ესკადრა ბეზიკის ყურეში მივიდა. ადმირალი ესკადრას ბეზიკში დასტოვებს და კრეისერით წავა სტამბოლს. კრეისერს თან ახლდება ჩვეულებრივი ცეცხლის გემი. ხონთქარმა ბრძანა, რომ გაუადვილეთ ადმირალს სრუტეში გამოვლაო.

პეტერბურგის ბირჟა, 13 სექტემ.

	მყიდველნი.	გამყიდველნი.	გაყიდულნი.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო .	— „	— „	6 42
ტამოყნის კუპონები . .	— „	„	127½
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	1 13	„	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	227
—მეორისა	— „	— „	213
—მესამისა	210½	— „	213½
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა .	100¼	— „	— „
ქუთაისის ბანკისა . .	100	— „	— „
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა. . . .	89½	— „	— „

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმიდამ გადის: ხუთშაბათობით ნაშუადღევის 4 საათზედ მოკლე გზით და ნოვოროსისკსა და კერჩში შეივლის.

შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა ნავთ-სადგურებში შეივლის).

კვირაობით საღამოთი, საზღვარ-გარეთ, სტამბოლამდე მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამისას შორის გზით.

პარასკევობით დილით ოდესიდამ მოკლეს გზით (კერჩსა და ნოვოროსისკში შესვლით).

შაბათობით დილით სტამბოლიდამ.

ფოთიდამ ბათუმში მოდის: სამშაბათობით — იმის შემდეგ, როცა სოხუმიდამ მოდის გემი შორის გზით. ხუთშაბათობით — დილის 9 საათზე და მიასწრობს მოკლეს გზით მოსიარულე კავკასიისა და ყირიმის გემსა.

შაბათობით დილის 9 საათზე და მიასწრობს შორის გზით მოსიარულე კავკასია-ყირიმისა და რუმელია-ანატოლისკენ წამსვლელს გემებს.

ბათუმიდამ ფოთს მიდის პარასკევობითა და კვირაობით. რაკი გემი მოვა ფოთიდამ, ბათუმის სააგენტო გადასწყვეტს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამას გარდა ყოველ-კვირა ფოთში მოდიან ოდესიდამ და ყირიმ-კავკასიის ნავთ-სადგურიდან გადაწყვეტილს ვადაზე გემები.

განცხადებანი

საკოსმეტიკო სპერმაცეტული პირის საწმენდავები

კოსმეტიკა ა. ენგლუნდისა

სპარმაცეტულ პირის საწმენდავების ხმარების წყალობით სახის კანი სუფთავდება და ნაზდება. ძალიან კარგია გზაში, სადაც სახეს ჭუჭყი და ქარი ხშირადა ჰხვდება. ზამთარში ეს წამალი სახეს სიცივის დახეთქვისაგან ინახავს, კანს ასუფთავებს და სხ. ამ წამლის ყოველთვის თან ტარება ადვილად მოსახერხებელია. თითო შეკვრა ღირს 60 კაპ.; გაგზავნით ორი შეკვრა 2 მან.; 4 შეკვრა გაგზავნით 3 მან.

სიყალბის ასაცილებლად ვთხოვთ მხმარებელთ, რომ ყოველს შეკვრაზედ მოიკითხონ ხელ-მოწერილი ა. ენგლუნდი წითელის მელნით და მარკა სპბ. საკოსმეტიკო ლაბორატორიისა. უმთავრესი საწყობი იმყოფება: ს.-პეტერბურგს, ს.-პეტერბურგის საკოსმეტიკო ლაბორატორიაში, ა. ენგლუნდთან, ლიტეინი, 38. (5—3)

გამოვიდა და იყიდება

მხოლოდ „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში ახალი წიგნი:

გორკილი

დრამა ოთხს მოქმედებად

თხზულება

ა. ი. სუმბათაშვილისა

თარგმანი ა. მ. ახნაზაროვისა

დრამას წინ უძღვის მთარგმნელის წინასიტყვაობა, რომელშიაც მოთავსებულია ბიბლიოგრაფია თ. სუმბათაშვილის პიესების შესახებ და მოთხრობილია ავტორის მცირე ბიოგრაფია.

ფასი 40 კაპ.

კბილი აღარავის წამოსტკივდება

თუ იხმარებენ

ღირსთა მამათა ბენედიქტელთ გამოგონილს ელიქსირს

სულიაკის სააბატოში (GIRONDE)

ეს ელიქსირი გამოგონილია 1373 წ. პრიორის პეტრე ბურსოს მიერ

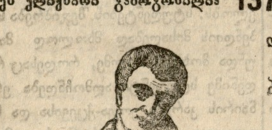

და ოქროს მენდლებით დაჯილდოებული

ბრიუსელში 1880 წ. და ლონდონში 1884 წ.

ყოველ დღე ამ ელიქსირის ხმარებით ადამიანს კბილები ენახვება გაფუჭებისაგან, უთეთრდება, ღრძილები უმაგრდება და პირში საუცხოვო გემო ეძლევა.

ჩვენ მართლაც-და სამსახურს ვუწევთ ჩვენს მკითხველებს, თუ იმის ყურადღებას ამ სასარგებლო წამალზედ მივაქცევთ, კბილის ტკივილის ამ საუცხოვო საშუალებაზედ. [illegible]

რომ მაღაზიაში შეუძლიათ მიიღონ [illegible] ... უმთავრესი აგენტი: Jeguin, Bordeaux, rue Croix de Jegucy. № 106. (208—44)

ტფილისის გამოფენა.

ვერცხლის.

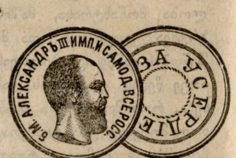
ოქროს.

ЗАВОДЪ

МАСЛЯНЫХЪ КРАСОКЪ

А. А. ТУТАЕВА

Принимаются **постройки, ремонты и окраски домовъ, крышъ, фасадовъ, мостовъ, тумбъ и будокъ** на шоссейныхъ дорогахъ. Имѣются въ продажѣ всевозможныя лито типографическія, масляныя и сухія **краски, кисти, масла** и проч. по фабричнымъ цѣнамъ. Ручается за добросовѣстное исполненіе работъ и доброкачественность матеріаловъ.

Адресъ: Кузнецкая ул., ниже солдатскаго базара.

ვყიდი ყოველნაირს ლიტო-ტიპოგრაფიის და ზეთით გალესილს და მშრალს კრასკებს, ზეთს, კისტებს და სხ. ვიღებ სახლების აშენებას, შეკეთებას (Ремонтъ) და შეღებვას ხრეშ დაყრილ გზებზე ხიდებისას, ბუდკებისას და ბოძებისას. შემიძლიან გავგზავნო კრასკები ყველგან, მოთხოვნილობისამებრ. ქარხანა მაქვს იარმუკაზე საეკკლესიო დუქნებში.

ა. თუთაევი

24—19

ოქროს

მედალი

თამბაქოს ფაბრიკა

ნ. ი. ბოზარჯიანცისა

ტფილისში

მაქვს ბ-ნთ მოყვარულთათვის საუკეთესო თამბაქო და პაპიროსი ჩემის ფაბრიკისა, რომელშიაც დიდ-ძალის ოსმალეთისა და ადგილობრივ მოსულს საუცხოვო თამბაქოს თავდარიგია დაჭერილი. შემონაკვეთს მუშტრის გემოვნებაზედ და სწრაფად ვამზადებ. ჩემს მაღაზიაში ბევრი იპოვება საუკეთესო მოწყობილობა და მასალა თამბაქოს ხმარებისა. უცხო-ქვეყნელთა შემონაკვეთს დაუყოვნებლად ვასრულებთ. ფაბრიკის უმთავრესი მაღაზია იმყოფება სასახლის ქუჩაზედ, ტფილისის სათავად-აზნაურო საადგილ მამულო ბანკის, არწრუნისეულს სახლში.

(25—13)

საკომერციო კურსები

ქალებისა და ვაჟებ სათვის

წელიწადი მეცხრე.

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველთ, როგორც ქალებს, ისე ვაჟებს, და მოამზადოს [illegible]

სწავლის გათავების შემდეგ ატესტატები ეძლევათ. 1890—91 სამოსწავლო წელს შემდეგი საგნები იქმნება სასწავლებელი: 1) საკომერციო ეკონომია, 2) საკომერციო არითმეტიკა, 3) ბუხგალტერია მარტივი, ორ-კეცი და საბანკო, 4) არითმეტიკა საანგარიშო ხოთქით, 5) საკომერციო მიწერ-მოწერა, 6) სავაჭრო და სათამასუქო წესდებანი, 7) მსწრაფლ-წერა და წერა გარკვეული და მშვიანი.

სწავლა დაიწყება 15 სექტემბრიდამ; ახლად შემოსვლელთა მიღება დაიწყება 1 სექტემბრიდამ, ყოველ დღე საღამოს 4 საათიდამ 8 საათამდე კურსების სადგომში, სახლი ალექსანდრე ფრიდონოვისა, № 9, სერგიევის და [illegible] ქუჩაზე, [illegible] პირდაპირ.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასყიდლოდ შეიძლება მიიღოს მსურველმა კურსების სადგომში [illegible] სიონის ქუჩაზედ.

ვინც ქალაქს გარეშე სცხოვრობს, შეუძლიან წერილით მიმართოს კურსების დამაარსებელს ქ. მანველიშვილს, ტფილისს. (12—8)

Доз. цен. Тифлисъ, 17-го Сентября 1890 г. Типо-Литографія К. І. Месхіева и С. А. Полетаева уголъ Баронской и Лорисъ-Меликъ, д. бр. Месхіевыхъ. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.